

UDKAST

Forslag til

Lov om ændring af forældreansvarsloven

(Forældremyndighed, barnets bopæl og samvær for forældre, der er dømt efter visse bestemmelser i kapitel 12 og 13 i straffeloven)

§ 1

I forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 7. august 2019, foretages følgende ændring:

1. I § 4 a, stk. 1, ændres »for incest, jf. § 210 i straffeloven, en seksualforbrydelse, jf. 24. kapitel i straffeloven, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, jf. § 237 i straffeloven, grov vold, jf. §§ 245 og 246 i straffeloven, omskæring af kvinder, jf. § 245 a i straffeloven, eller menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven« til: »for overtrædelse af straffelovens § 101 a, §§ 114-114 j, § 136, stk. 2, § 210, kapitel 24, dog undtagen § 228, og §§ 237, 245, 246, 245 a og § 262 a «.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2020.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets indhold
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.1.1. Bedst for barnet
 - 2.1.2. Behandlingen af sager om forældreansvar
 - 2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.3. Den foreslåede ordning
3. Ligestillingsmæssige konsekvenser
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Børn har ret til omsorg og tryghed. Forældrene spiller en afgørende rolle for, at dette bliver virkelighed for det enkelte barn. Det fremgår derfor af forældreansvarsloven, at forældremyndighedsindehaveren skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Afgørelser efter forældreansvarsloven om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Familieretshuset og familieretten skal, når der træffes en afgørelse efter forældreansvarsloven, have fokus på, at afgørelsen skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder beskytte barnet mod at være vidne til vold.

Som supplement til bestemmelsen om barnets bedste indeholder forældreansvarsloven en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for særlig grov personfarlig kriminalitet m.v., såsom manddrab, seksualforbrydelser eller grov vold, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over et barn, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Der opstår uanset disse generelle principper for beskyttelsen af barnet fra tid til anden tvivl om, hvorvidt en konkret afgørelse i en sag er truffet af hensyn til barnet eller af hensyn til den pågældende forælder.

Med henblik på i højere grad at sikre beskyttelsen af barnet foreslås det med lovforslaget, at den allerede gældende formodningsregel i forældreansvarsloven udvides sådan, at der indføres en klar formodning for, at det er bedst for barnet, at en forælder, der er dømt efter visse bestemmelser i kapitel 12, 13 og 15 i

straffeloven, der bl.a. omfatter straffebestemmelser om terrorisme og forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over et barn, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Formodningen kan fraviges, hvis det på baggrund af en konkret og dybdegående vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn. Forslaget sikrer således, at der i forældreansvarssager ikke opstår tvivl om, at hensynet til barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse altid sættes over andre hensyn, herunder over hensynet til en forælder, der er dømt efter de nævnte straffelovsbestemmelser.

Forslaget indgår i de initiativer, der skal sikre, at børn i Danmark ikke vokser op i radikaliserede miljøer, som regeringen præsenterede den 16. januar 2020.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

2.1.1. Bedst for barnet

Forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 7. august 2019, vedrører navnligt spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. Dette betegnes under ét som sager om forældreansvar.

Afgørelser efter forældreansvarsloven skal efter lovens § 4 træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Ved vurderingen af barnets bedste foretages altid en helhedsvurdering, hvor der skal tages hensyn til alle relevante forhold. Hensynet til at beskytte barnet mod radikalisering og ekstremisme er elementer, der indgår i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, når det er relevant.

Efter bestemmelsen skal Familieretshuset og familieretten endvidere have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og på at beskytte barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Begrebet ”barnets bedste” skal til enhver tid tolkes som den bedst tænkelige løsning for det enkelte barn, og vurderingen af barnets bedste skal altid foretages ud fra en individuel vurdering af det enkelte barns forhold. Vurderingen bygger på oplysninger om barnet, herunder oplysninger fra eventuelle børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer, og på barnets perspektiv og egne synspunkter alt efter barnets alder og modenhed. Der henvises til §§ 33 og 34 i forældreansvarsloven.

Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til hovedprincipperne i forældreansvarsloven om, at et barn har ret til to forældre, og at forældrene skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet, dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger vedrørende barnet. Forældreansvarsloven bygger således på en formodning for, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge forældre. Der skal dog altid foretages en konkret vurdering af barnets bedste i den enkelte sag.

En forældremyndighedsindehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesser og behov. Har forældrene fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene. Den forælder, som barnet har bopæl hos, kan selvstændigt træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være. Der henvises til §§ 2 og 3 i forældreansvarsloven.

Som supplement til bestemmelsen om barnets bedste indeholder § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for incest, jf. § 210 i straffeloven, en seksualforbrydelse, jf. 24. kapitel i straffeloven, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, jf. § 237 i straffeloven, grov vold, jf. §§ 245 og 246 i straffeloven, omskæring af kvinder, jf. § 245 a i straffeloven, eller menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med en sådan forælder. Dette gælder uanset, om det strafbare forhold er begået mod egne børn, øvrige familiemedlemmer eller andre.

§ 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven omfatter også situationer, hvor en forælder er dømt efter de nævnte strafbestemmelser, men idømt anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven. Disse bestemmelser omfatter forvaring og andre foranstaltninger, herunder anbringelse i institution, for tiltalte, der bl.a. er frifundet for straf i medfør af § 16 i straffeloven på grund af utilregnelighed på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed. Henset til, at § 4 a i relation til fængselsstraf alene omfatter ubetinget fængselsstraf, må det antages, at bestemmelsen i relation til retsfølger efter §§ 68-70 i straffeloven alene omfatter strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter. Bestemmelsen omfatter således kun indgribende foranstaltninger som forvaring, jf. § 70 i straffeloven, samt anbringelsesdomme og behandlingsdomme, hvor der sker frihedsberøvelse, som eksempelvis anbringelse i en institution eller på et hospital for sindslidende, jf. §§ 68 og 69 i straffeloven. Retsfølger, der ikke af frihedsberøvende karakter, som f.eks. tilsyn, bestemmelser om opholdssted, arbejde, afvænningsbehandling eller dom til ambulans behandling, er således ikke omfattet af bestemmelsen.

Derimod omfatter bestemmelsen ikke situationer, hvor forælderen alene er idømt en betinget straf.

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse, hvis en forælder ved en udenlandsk dom er idømt ubetinget fængsel eller retsfølge svarende til strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven for handlinger med tilsvarende gerningsindhold som i de straffelovsbestemmelser, der er nævnt i § 4 a i forældreansvarsloven. Der tages dog ikke hensyn til en udenlandsk straffedom, hvis anerkendelse af dommen vil være åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public), f.eks. fordi den dømte ikke har haft mulighed for at forsvare sig i sagen.

Straf for kriminalitet, navnlig personfarlig kriminalitet, der ikke er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, indgår i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet. Tilsvarende gælder, hvis en forælder ikke er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven, men betinget frihedsstraf eller bøde, for kriminalitet omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven. Endvidere finder § 4 a ikke anvendelse på handlinger foretaget i udlandet uden at være strafbar der. Disse straffelovsovertrædelser og handlinger vil i stedet kunne indgå i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet efter § 4 i forældreansvarsloven. Kriminalitet har dog kun betydning, hvis der er tale om handlinger, der skaber tvivl om, hvorvidt den pågældende er egnet til at drage omsorg for et barn. Det er navnlig tilfældet ved kriminalitet, der direkte eller indirekte er rettet mod at skade personer.

Efter § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven finder formodningsreglen ikke anvendelse, hvis det er bedst for barnet, at den dømte forælder har forældremyndighed over barnet, eller at barnet har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Der er tale om en snæver undtagelse, der alene finder anvendelse, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn.

I vurderingen af, hvad der er til barnets bedste i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, skal indgå barnets relation til den pågældende forælder og barnets interesse i at bevare kontakten med denne. Hensynet til den dømte forælder kan aldrig føre til, at der træffes en afgørelse, som ikke vurderes at være til barnets bedste.

I vurderingen af barnets bedste skal endvidere indgå den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne omkring forbrydelsen samt den tid, der er forløbet siden forbrydelsen. Det forhold, at der foreligger særlige omstændigheder, såsom at forælderen var meget ung, da kriminaliteten blev begået, eller at der er gået lang tid siden forældrens løsladelse fra strafafsoning, kan ikke i sig selv føre til, at undtagelsen finder anvendelse. Sådanne forhold kan dog være relevante for den samlede vurdering af barnets bedste, herunder bl.a. vurderingen af forældrerens aktuelle evne til at drage omsorg for barnet.

Det vil indgå med vægt i vurderingen af, at samvær m.v. ikke er til barnets bedste, hvis forældrenes samlivsophævelse og/eller forældreansvarssagen helt eller delvist blev udløst af den ene forælders kriminalitet. Ligeledes kan det være relevant for vurderingen, hvis forældrene har opretholdt samlivet i en længere periode, hvor den anden forælder har været vidende om kriminaliteten, og det ikke har givet anledning til bekymring for den dømte forælders omsorgsevne. Der skal dog i denne sammenhæng være fokus på forældrenes relation til hinanden, herunder om den ene forælder har været tilbageholdende med at opløse samlivsforholdet og/eller rejse en forældreansvarssag f.eks. på grund af frygt for den anden forælder.

Vurderingen af barnets bedste, barnets trivsel og beskyttelsen af barnet skal i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven være baseret på en dybdegående og tværfaglig undersøgelse. Der skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse og som klart udgangspunkt ligeledes en belysning af forældrerens personlige egenskaber og evne til at drage omsorg for barnet. Det vil i de fleste sager endvidere være relevant at indhente oplysninger efter bestemmelserne herom i kapitel 10 i lov om Familieretshuset, jf. lovbekendtgørelse nr. 766 af 7. august 2019 (Familieretshusloven), fra den kommune, der er forpligtet til at yde støtte til barnet efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 med senere ændringer (serviceloven).

Der skal som led i oplysningen af sagen som udgangspunkt også afholdes en børnesamtale. Barnets egne synspunkter skal tillægges vægt alt efter barnets alder og modenhed. Det skal dog understreges, at barnets synspunkter ikke kan stå alene, da der kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne af sine udtalelser.

Det vil ligeledes være relevant at inddrage de forhold, der er lagt vægt på i straffedommen. Særligt grovheden af kriminaliteten, herunder om retten har fundet, at der forelå formildende eller skærpende omstændigheder, kan være af betydning for vurderingen af barnets bedste. Det skal samtidigt undersøges, om dommen indeholder oplysninger i relation til forældreansvarslovens fokus på forældrenes pligt til at skærme barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder om den pågældende forælders deltagelse i de kriminelle aktiviteter har kunnet udsætte barnet for skade eller fare eller for at være vidne til vold.

I sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven vil det normalt være familieretten, der træffer afgørelse, fordi forældrerens kriminalitet som oftest vil medføre, at der er tale om en kompleks sag, jf. § 7 i Familieretshusloven.

2.1.2. Behandlingen af sager om forældreansvar

Afgørelse om forældremyndighed træffes efter kapitel 2 i forældreansvarsloven. Det fremgår af lovens § 11, at hvis forældre med fælles forældremyndighed ikke er enige om forældremyndigheden, kan der træffes afgørelse om, hvorvidt den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene. Den fælles forældremyndighed kan kun ophæves, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Dette gælder dog ikke i sager omfattet af lovens § 4 a.

Efter anmodning fra en forælder, der ikke har forældremyndigheden, kan der endvidere efter § 14, stk. 1, i forældreansvarsloven træffes afgørelse om, at der skal være fælles forældremyndighed, eller at forældremyndigheden skal overføres fra den ene forælder til den anden.

Endvidere kan der efter §§ 15 og 15 a i forældreansvarsloven træffes afgørelse om forældremyndighed efter en forælders død.

Efter § 13, stk. 2, i forældreansvarsloven kan forældremyndigheden ved aftale godkendt af Familieretshuset eller familieretten overføres til tredjemand.

Det fremgår af § 14, stk. 2, i forældreansvarsloven, at en aftale efter lovens § 13, stk. 2, og en afgørelse efter lovens §§ 15 og 15 a kan ændres.

Afgørelse om barnets bopæl træffes efter kapitel 3 i forældreansvarsloven. Det fremgår af lovens § 17, stk. 1, at hvis forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke er enige om barnets bopæl, kan der træffes afgørelse om, hos hvilken forælder barnet har bopæl.

Afgørelse om samvær og anden kontakt træffes efter kapitel 4 i forældreansvarsloven. Hvis der er uenighed om omfanget og udøvelsen af samvær, kan der efter lovens § 21, stk. 1, træffe afgørelse herom. Efter bestemmelsens stk. 3 kan fastsættelse af samvær afslås, og en aftale eller afgørelse om samvær kan ændres eller ophæves. Der kan efter lovens § 22 træffes afgørelse om anden kontakt end samvær mellem barnet og en forælder.

Hvis en eller begge forældre er døde, en forælder er ukendt, eller barnet ikke eller kun i yderst begrænset omfang har samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, kan der efter § 20 i forældreansvarsloven fastsættes samvær eller anden kontakt med barnets nærmeste pårørende, som barnet er knyttet til. Endvidere kan der efter lovens § 20 a fastsættes samvær eller anden form for kontakt med barnets oprindelige slægtninge, hvis barnet er adopteret.

Endelig indeholder forældreansvarsloven i kapitel 5 bestemmelser om midlertidige afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt. Efter lovens § 26 kan der under en sag om forældremyndighed træffes midlertidig afgørelse om forældremyndighed og barnets bopæl. Tilsvarende kan der under behandlingen af en sag om barnets bopæl træffes en midlertidig afgørelse om barnets bopæl. Efter lovens § 29 kan der under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær eller anden kontakt træffes en midlertidig afgørelse om samvær eller anden kontakt. Hvis barnet ikke har samvær med en forælder, der anmoder om samvær, skal der efter lovens § 29 a træffes en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær.

Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, skal der efter § 28 i forældreansvarsloven træffes afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer. Endelig kan der efter lovens § 27 træffes en midlertidig afgørelse om forældremyndighed, hvis forældrene har fælles forældremyndighed, og der er risiko for, at barnet bortføres ud af landet.

De nævnte sager efter forældreansvarsloven vedrører hovedsageligt situationer, hvor forældre er uenige om forældremyndigheden over deres børn, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt, og en forælder anmoder om, at der træffes en afgørelse herom.

Sager efter forældreansvarsloven er dog ikke altid uenighedssager. I sager om udpegning af en forældremyndighedsindehaver efter en forælders død eller om udpegning af en midlertidig forældremyndighedsindehaver efter § 28 i forældreansvarsloven er der ofte kun én ansøger. Denne ansøger udpeges som forældremyndighedsindehaver, hvis det er til barnets bedste. Tilsvarende er der ikke tale om en uenighedssag, hvis forældrene er enige om at overføre forældremyndighed til tredjemand, der er indforstået med at få forældremyndigheden. En sådan aftale godkendes, hvis den er til barnets bedste.

Afgørelse om forældreansvar, herunder midlertidige afgørelser, træffes afhængigt af sagens karakter efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i Familieretshusloven af enten Familieretshuset eller familieretten. Midlertidige afgørelser efter § 27 i forældreansvarsloven træffes dog af social- og indenrigsministeren.

Familieretten træffer afgørelse i alle sager om forældremyndighed og barnets bopæl og i sager om samvær, hvor afgørelsen har indgribende betydning for barnet. Familieretshuset træffer afgørelse i de øvrige samværssager. Midlertidige afgørelser i sager efter forældreansvarsloven træffes af den myndighed, der behandler sagen, dvs. af enten Familieretshuset eller familieretten. Midlertidige afgørelser efter §§ 28 og 29 a i forældreansvarsloven om midlertidig forældremyndighed og om kontaktbevarende samvær træffes dog alene af Familieretshuset.

Familieretshusets afgørelser kan efter § 39 i Familieretshusloven indbringes for familieretten til prøvelse.

Uanset om en afgørelse om forældreansvar træffes af Familieretshuset eller familieretten, er det Familieretshuset, der efter §§ 26 og 32 i Familieretshusloven varetager oplysningen af sagen. Til brug for sagsoplysningen har Familieretshuset efter § 4 a, stk. 2, i forældreansvarsloven mulighed for at indhente oplysninger om straffedomme fra Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), hvis der foreligger mistanke om, at en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminalitet omfattet af § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven. Mistanken vil i de fleste tilfælde basere sig på udtalelser fra den anden forælder. Mistanken kan dog også bygge på oplysninger, som Familieretshuset modtager fra andre myndigheder, herunder de sociale myndigheder.

De nærmere regler om indhentelse af oplysninger fra Kriminalregisteret findes i bekendtgørelse nr. 881 af 4. juli 2014 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) med senere ændringer (Kriminalregisterbekendtgørelsen). Justitsministeriet er ved at ændre bekendtgørelsen sådan, at Familieretshuse kan indhente relevante oplysninger fra Kriminalregisteret efter § 4a, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Indhentning af oplysningerne er nødvendig for Familieretshusets varetagelse af opgaver efter forældreansvarsloven og er derfor i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, og artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679/EU om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (databeskyttelsesforordningen) samt § 8, stk. 2, nr. 2 og 3, i lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven).

Kriminalregisterbekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om, hvornår oplysninger slettes fra Kriminalregisteret. Dette indebærer, at der vil kunne være situationer, hvor der er mistanke om, at en forælder har begået kriminalitet omfattet af § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, men hvor oplysningerne grundet slettereglerne i bekendtgørelsen ikke længere fremgår af Kriminalregisteret. I sådanne situationer vil Familieretshuset ikke kunne oplyse den del af sagen, der vedrører kriminalitet, ved indhentning af oplysninger fra Kriminalregisteret. Familieretshuset vil i stedet skulle oplyse sagen ved indhentning af oplysninger fra forældrene, herunder ved at anmode den forælder, der angiveligt har begået kriminaliteten, om at fremlægge udskrift af dommen i straffesagen. Hvis denne forælder undlader at give Familieretshuset disse oplysninger, har Familieretshuset efter en konkret vurdering mulighed for at afgøre sagen på det foreliggende grundlag, herunder efter omstændighederne lægge til grund at den pågældende forælder har begået den kriminalitet, som den anden forælder har beskrevet.

2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Forældreansvarslovens regler om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt skal administreres, så afgørelser efter forældreansvarsloven afspejler den bedst mulige løsning for hvert enkelt barn. Der er således efter de gældende regler fokus på, at afgørelser efter loven skal være bedst for barnet.

Den generelle bestemmelse i § 4 i forældreansvarsloven om, at afgørelser efter loven skal være til barnets bedste, suppleres af bestemmelsen i lovens § 4 a, stk. 1, hvorefter at der er en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for særlig grov personfarlig kriminalitet m.v., såsom manddrab, seksualforbrydelser eller grov vold, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over et barn, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der ikke opstår tvivl om muligheden for at beskytte barnet og forpligtelsen til at sætte barnets bedste højest i sager efter forældreansvarsloven, når en forælder er idømt ubetinget fængsel for særlig grov personfarlig kriminalitet m.v.

Social- og Indenrigsministeriet finder, at bestemmelsens anvendelsesområde bør udvides til også at omfatte situationer, hvor en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven for overtrædelse af visse bestemmelser i kapitel 12 i straffeloven om landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed, kapitel 13 i straffeloven om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v. og kapitel 15 om forbrydelser mod den offentlige orden og fred. Der bør således være en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt straf efter de pågældende bestemmelser i straffeloven, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Begrundelsen for dette forslag om at udvide den allerede gældende formodningsregel er, at der er tale om straf for andre handlinger, der direkte eller indirekte er rettet mod at skade personer, eller offentlig billigelse heraf. De omhandlede handlinger skaber i lighed med de handlinger, der er omfattet af den gældende formodningsregel, tvivl om, hvorvidt den pågældende forælder er egnet til at drage omsorg for et barn, og dermed om det er bedst for barnet at have kontakt med den pågældende forælder.

2.3. Den foreslåede ordning

Forslaget om at udvide formodningsreglen i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven til også at omfatte straf efter visse bestemmelser i kapitel 12, 13 og 15 i straffeloven foreslås gennemført ved indsættelsen af henvisninger til de pågældende straffelovsbestemmelser i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven.

Det foreslås nærmere, at § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven også omfatter forældre, der er idømt ubetinget straf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven for overtrædelse af følgende bestemmelser i kapitel 12 i straffeloven om landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed, kapitel 13 i straffeloven om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v. og kapitel 15 om forbrydelser mod den offentlige orden og fred:

- § 101 a om forbud mod tilslutning til fjendtlig væbnet styrke i udlandet, som kæmper mod den danske stat.
- § 114 om forbud mod at begå terrorisme.
- § 114 a om forbud mod at begå terrorlignende handlinger omfattet af internationale konventioner.
- § 114 b om forbud mod at yde økonomisk støtte til terrorisme m.v.
- § 114 c om forbud mod hvervning til at begå terrorisme m.v.
- § 114 d om forbud mod oplæring til at begå terrorisme m.v.
- § 114 e om forbud mod at yde støtte til terrorgrupper m.v.
- § 114 f om forbud mod at deltage i eller yde væsentlig økonomisk eller anden støtte til grupper m.v., der har til hensigt ved vold f.eks. at fremkalde forstyrrelse af samfundsordenen.
- § 114 g om forbud mod at deltage i ulovlig militær organisation eller gruppe.
- § 114 h om forbud mod spredning af masseødelæggelsesvåben.
- § 114 i om forbud mod at modtage økonomisk støtte fra en terrororganisation.
- § 114 j om forbud mod indrejse og ophold i forbudsbelagte konfliktområder.
- § 136, stk. 2, om forbud mod offentlig billigelse af forbrydelser omfattet af kapitel 12 eller 13 i straffeloven.

De terrorhandlinger, der er beskrevet ovenfor, vedrører handlinger af alvorlig karakter, der direkte eller indirekte er rettet mod andre mennesker, eller offentlig billigelse heraf.

Den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven vil også omfatte dom for forsøg, jf. § 21 i straffeloven, eller medvirken, jf. § 23 i straffeloven, til de nævnte straffelovsovertrædelser.

Den foreslåede udvidelse af formodningsreglen vil ligesom den gældende formodningsregel ikke finde anvendelse, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn at have kontakt med den dømte forælder trods straffedommen. Der henvises til den ”bedst for barnet”-vurdering, der skal foretages i sager omfattet af den gældende bestemmelse i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven.

Hvis der er mistanke om, at en forælder er idømt straf eller strafferetlige retsfølge af frihedsberøvende karakter efter straffelovens §§ 68-70 efter de nævnte straffelovsbestemmelser, vil Familieretshuset efter § 4

a, stk. 2, i forældreansvarsloven kunne indhente relevante oplysninger herom fra Kriminalregisterets afgørelsesdel.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1.

3. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have væsentlige ligestillingsmæssige konsekvenser.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget medfører ikke økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Med lovforslaget foreslås indført en forpligtelse for Familieretshuset til at søge oplyst, hvorvidt en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven efter de straffelovsbestemmelser, der er oplyst i den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, hvis der foreligger en mistanke herom. Familieretshuset kan som udgangspunkt oplyse denne del af sagen ved indhentning af relevante oplysninger fra Kriminalregisteret. Den foreslåede bestemmelse forventes at finde anvendelse i et meget begrænset antal sager. I disse sager vil det skøn, der skal foretages af myndighederne, være enklere end efter gældende ret, idet den foreslåede bestemmelse indeholder en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, som beskrevet i bestemmelsen, ikke har forældremyndighed m.v. over barnet.

Lovforslaget findes på baggrund af ovenstående samlet set ikke at medføre administrative konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget følger ikke principperne for digitaliseringsklar lovgivning, da det er en skønmæssig afgørelse, hvorvidt det, uanset at en forælder er dømt som beskrevet i bestemmelsen, er bedst for barnet, at forælderen har del i forældremyndighed, at barnet har bopæl hos forælderen, eller at der er samvær eller anden kontakt.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vil medføre, at i sager efter forældreansvarsloven, hvor der er mistanke om, at en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven efter de straffelovsbestemmelser, der er omfattet af den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven, skal dette forhold undersøges i forbindelse med behandlingen af sagen. Familieretshuset kan i den forbindelse anmode forælderen om at medvirke til at oplyse sagen.

Familieretshuset kan efter § 4 a, stk. 2, i forældreansvarsloven indhente relevante oplysninger om strafbare forhold fra Kriminalregisteret, og Familieretshuset kan efter § 11 i Familieretshusloven tillægge en forælders manglende medvirken til oplysning af sagen processuel skadevirkning. Der henvises til beskrivelsen af behandlingen af de omhandlede sager i punkt 2.1.2.

Såfremt en forælder er straffet som nævnt ovenfor, kan der, medmindre det er til barnets bedste, ikke træffes afgørelse om, at forælderen har del i forældremyndigheden, eller at barnet har bopæl hos eller samvær eller

anden kontakt med forælderen. Dette kan dog fraviges, hvis hensynet til barnet tilsiger det. Med lovforslaget styrkes beskyttelsen af barnet således i sådanne sager.

Hensynet til retssikkerheden sikres ved, at det er familieretten, der efter §§ 27 og 32 i Familieretshusloven træffer afgørelser i komplekse forældreansvarssager, i sager om forældremyndighed og bopæl og i sager om samvær, hvor afgørelsen er indgribende for barnet. Familierettens afgørelse kan ankes til landsretten.

Såfremt Familieretshuset træffer afgørelse efter § 26 i Familieretshusloven, dvs. i en sag om samvær, hvor afgørelsen ikke er indgribende for barnet, eller i en sag om anden kontakt, kan Familieretshusets afgørelse indbringes for familieretten til prøvelse, jf. § 39 i Familieretshusloven.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 16. januar 2020 – 14. februar 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Advokatrådet, Amnesty International, Barnets Tarv Nu, byretterne, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danner, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet (Grønland), Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, Domstolsstyrelsen, Et barn to forældre, Familieretshuset, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, Foreningen Mor, Godfar, Institut for Menneskerettigheder, Kvinderådet, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen Børn og Samvær, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen for børn og forældre, Mandecentret, Mødrehjælpen, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsombudsmanden i Grønland, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Unicef Danmark, Vestre Landsret, VIVE og Østre Landsret.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær og anden kontakt træffes efter forældreansvarsloven. Afgørelser om, at en forælder har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over et barn, træffes efter lovens § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 og 3, og § 15 a. Der kan endvidere træffes midlertidige afgørelser om forældremyndigheden efter lovens §§ 26-28. Afgørelser om barnets bopæl træffes efter lovens § 17, stk. 1, og midlertidige afgørelser om bopæl efter lovens § 26. Endelig træffes afgørelser om samvær og anden kontakt efter lovens §§ 20-21 og 22 og midlertidige afgørelser om samvær og anden kontakt efter lovens §§ 29 og 29 a.

Familieretten træffer afgørelse i alle sager om forældremyndighed og barnets bopæl og i sager om samvær, hvor afgørelsen har indgribende betydning for barnet. Familieretshuset træffer afgørelse i de øvrige samværssager. Midlertidige afgørelser i sager efter forældreansvarsloven træffes af den myndighed, der behandler sagen, dvs. af enten Familieretshuset eller familieretten. Midlertidige afgørelser efter §§ 28 og 29 a i forældreansvarsloven om midlertidig forældremyndighed og om kontaktbevarende samvær træffes dog alene af Familieretshuset.

Afgørelser efter forældreansvarsloven skal efter lovens § 4 træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Ved vurderingen af barnets bedste foretages altid en helhedsvurdering, hvor der skal tages hensyn til alle relevante forhold. Hensynet til at beskytte barnet mod radikaliserings og ekstremisme er elementer, der indgår i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, når det er relevant.

Efter bestemmelsen skal Familieretshuset og familieretten endvidere have fokus på, at afgørelserne skal medvirke til at sikre barnets trivsel og på at beskytte barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Begrebet ”barnets bedste” skal til enhver tid tolkes som den bedst tænkelige løsning for det enkelte barn, og vurderingen af barnets bedste skal altid foretages ud fra en individuel vurdering af det enkelte barns forhold. Vurderingen bygger på oplysninger om barnet, herunder oplysninger fra eventuelle børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer, og på barnets perspektiv og egne synspunkter alt efter barnets alder og modenhed. Der henvises til §§ 33 og 34 i forældreansvarsloven.

Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til hovedprincipperne i forældreansvarsloven om, at et barn har ret til to forældre, og at forældrene skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet, dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger vedrørende barnet. Forældreansvarsloven bygger således på en formodning for, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge forældre. Der skal dog altid foretages en konkret vurdering af barnets bedste i den enkelte sag.

En forældremyndighedsindehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesser og behov. Har forældrene fælles forældremyndighed, kræver væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold enighed mellem forældrene. Den forælder, som barnet har bopæl hos, kan selvstændigt træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv, herunder hvor i landet bopælen skal være. Der henvises til §§ 2 og 3 i forældreansvarsloven.

Som supplement til bestemmelsen om barnets bedste indeholder § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf m.v. for særlig grov personfarlig kriminalitet m.v., ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med en sådan forælder. Dette gælder uanset, om det strafbare forhold er begået mod egne børn, øvrige familiemedlemmer eller andre.

§ 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven finder anvendelse for forældre, der er dømt efter følgende bestemmelser i straffeloven: § 210 om incest, kapitel 24 om seksualforbrydelser, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 om ukendskab til forurettedes tilstand eller alder, § 237 om manddrab, §§ 245 og 246 om grov vold, § 245 a om omskæring af kvinder og § 262 a om menneskehandel.

§ 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven omfatter også situationer, hvor en forælder er dømt efter de nævnte strafbestemmelser, men idømt anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven. Disse bestemmelser omfatter forvaring og andre foranstaltninger, herunder anbringelse i institution, for tiltalte, der bl.a. er frifundet for straf i medfør af § 16 i straffeloven på grund af utilregnelighed på grund af sindssygdom eller tilstand, der må ligestilles hermed. Henset til, at § 4 a i relation til fængselsstraf alene omfatter ubetinget fængselsstraf, må det antages, at bestemmelsen i relation til retsfølger efter §§ 68-70 i straffeloven alene omfatter strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter. Bestemmelsen omfatter således kun indgribende foranstaltninger som forvaring, jf. § 70 i straffeloven, samt anbringelsesdomme og behandlingsdomme, hvor der sker frihedsberøvelse, som eksempelvis anbringelse i en institution eller på et hospital for sindslidende, jf. §§ 68 og 69 i straffeloven. Retsfølger, der ikke af frihedsberøvende karakter, som f.eks. tilsyn, bestemmelser om opholdssted, arbejde, afvænningsbehandling eller dom til ambulante behandling, er således ikke omfattet af bestemmelsen.

Derimod omfatter bestemmelsen ikke situationer, hvor forælderen alene er idømt en betinget straf.

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse, hvis en forælder ved en udenlandsk dom er idømt ubetinget fængsel eller retsfølge svarende til strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven for handlinger med tilsvarende gerningsindhold som i de straffelovsbestemmelser, der er nævnt i § 4 a i forældreansvarsloven. Der tages dog ikke hensyn til en udenlandsk straffedom, hvis anerkendelse af dommen vil være åbenbart uforenelig med grundlæggende danske retsprincipper (ordre public), f.eks. fordi den dømte ikke har haft mulighed for at forsvare sig i sagen.

Straf for kriminalitet, navnlig personfarlig kriminalitet, der ikke er omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, indgår i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet. Tilsvarende gælder, hvis en forælder ikke er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven, men betinget frihedsstraf eller bøde, for kriminalitet omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven. Endvidere finder § 4 a ikke anvendelse på handlinger foretaget i udlandet uden at være strafbar der, finder § 4 a ikke anvendelse. Disse straffelovsovertrædelser og handlinger vil i stedet indgå i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet efter § 4 i forældreansvarsloven. Kriminalitet har dog kun betydning, hvis der er tale om handlinger, der skaber tvivl om, hvorvidt den pågældende er egnet til at drage omsorg for et barn. Det er navnlig tilfældet ved kriminalitet, der direkte eller indirekte er rettet mod at skade personer.

Efter § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven finder formodningsreglen ikke anvendelse, hvis det er bedst for barnet, at den dømte forælder har forældremyndighed over barnet, eller at barnet har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Der er tale om en snæver undtagelse, der alene finder anvendelse, hvis det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn.

I vurderingen af, hvad der er til barnets bedste i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven, skal indgå barnets relation til den pågældende forælder og barnets interesse i at bevare kontakten med denne. Hensynet til den dømte forælder kan aldrig føre til, at der træffes en afgørelse, som ikke vurderes at være til barnets bedste.

I vurderingen af barnets bedste skal endvidere indgå den nærmere karakter af forbrydelsen og omstændighederne omkring forbrydelsen samt den tid, der er forløbet siden forbrydelsen. Det forhold, at der foreligger særlige omstændigheder, såsom at forælderen var meget ung, da kriminaliteten blev begået, eller at der er gået lang tid siden forældrens løsladelse fra strafafsoning, kan ikke i sig selv føre til, at undtagelsen finder anvendelse. Sådanne forhold kan dog være relevante for den samlede vurdering af barnets bedste, herunder bl.a. vurderingen af forældrerens aktuelle evne til at drage omsorg for barnet.

Det vil indgå med vægt i vurderingen af, at samvær m.v. ikke er til barnets bedste, hvis forældrenes samlivsophævelse og/eller forældreansvarssagen helt eller delvist blev udløst af den ene forælders kriminalitet. Ligeledes kan det være relevant for vurderingen, hvis forældrene har opretholdt samlivet i en længere periode, hvor den anden forælder har været vidende om kriminaliteten, og det ikke har givet anledning til bekymring for den dømte forælders omsorgsevne. Der skal dog i denne sammenhæng være fokus på forældrenes relation til hinanden, herunder om den ene forælder har været tilbageholdende med at opløse samlivsforholdet og/eller rejse en forældreansvarssag f.eks. på grund af frygt for den anden forælder.

Vurderingen af barnets bedste, barnets trivsel og beskyttelsen af barnet skal i sager omfattet af § 4 a i forældreansvarsloven være baseret på en dybdegående og tværfaglig undersøgelse. Der skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse og som klart udgangspunkt ligeledes en belysning af forældrerens personlige egenskaber og evne til at drage omsorg for barnet. Det vil i de fleste sager endvidere være relevant at indhente oplysninger efter bestemmelserne herom i kapitel 10 i Familieretshusloven fra den kommune, der er forpligtet til at yde støtte til barnet efter serviceloven.

Der skal som led i oplysningen af sagen som udgangspunkt også afholdes en børnesamtale. Barnets egne synspunkter skal tillægges vægt alt efter barnets alder og modenhed. Det skal dog understreges, at barnets synspunkter ikke kan stå alene, da der kan være situationer, hvor barnet ikke kan overskue konsekvenserne af sine udtalelser.

Det vil ligeledes være relevant at inddrage de forhold, der er lagt vægt på i straffedommen. Særligt grovheden af kriminaliteten, herunder om retten har fundet, at der forelå formildende eller skærpene omstændigheder, kan være af betydning for vurderingen af barnets bedste. Det skal samtidigt undersøges, om dommen indeholder oplysninger i relation til forældreansvarslovens fokus på forældrenes pligt til at skærme barnet mod vold og anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder om den pågældende forælders deltagelse i de kriminelle aktiviteter har kunnet udsætte barnet for skade eller fare eller for at være vidne til vold.

Det foreslås, at formodningsreglen i § 4 a, stk. 1, i forældreansvarsloven udvides til også at omfatte straf efter visse bestemmelser i kapitel 12, 13 og 15 i straffeloven. Udvidelsen foreslås af lovtekniske grunde gennemført ved indsættelsen i § 4 a, stk. 1, af henvisning til de straffelovsbestemmelser, der er omfattet af den foreslåede udvidelse, sammen med henvisning til de straffelovsbestemmelser, der er omfattet af den gældende bestemmelse i § 4 a, stk. 1.

Den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for § 4, stk. 1, i forældreansvarsloven betyder, at der indføres en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven for overtrædelse af straffelovens § 101 a om forbud mod tilslutning til fjendtlig væbnet styrke i udlandet, som kæmper mod den danske stat, §§ 114-114 j om terrorisme m.v., der er beskrevet nærmere i de almindelige bemærkninger, punkt 2.3., og § 136, stk. 2, om forbud mod offentlig billigelse af terror, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

De terrorhandlinger, der er beskrevet ovenfor, vedrører handlinger af alvorlig karakter, der direkte eller indirekte er rettet mod andre mennesker, eller offentlig billigelse heraf.

I lighed med den gældende formodningsregel vil der også i forhold til den foreslåede udvidelse af formodningsreglen helt undtagelsesvist kunne være situationer, hvor det efter en konkret og dybdegående vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn at opretholde kontakten til en forælder, der er dømt efter de nævnte straffelovsbestemmelser.

Begrundelsen for forslaget er, at de ovennævnte bestemmelser i straffeloven vedrører terrorhandlinger, der direkte eller indirekte er rettet mod at skade personer, eller offentlig billigelse heraf. De omhandlede handlinger skaber i lighed med de handlinger, der er omfattet af den gældende formodningsregel, tvivl om, hvorvidt den pågældende forælder er egnet til at drage omsorg for et barn, og dermed om det er bedst for barnet at have kontakt med den pågældende forælder. Der bør derfor også i forhold til disse bestemmelser være en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt straf m.v. efter de omhandlede bestemmelser, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Social- og Indenrigsministeriet finder, at bestemmelsens anvendelsesområde bør udvides til også at omfatte situationer, hvor en forælder er idømt straf eller strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter efter §§ 68-70 i straffeloven efter visse bestemmelser i kapitel 12 i straffeloven om landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed, kapitel 13 i straffeloven om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v. og kapitel 15 om forbrydelser den offentlige orden og fred. Der

bør således være en klar formodning for, at det er bedst for et barn, at en forælder, der er idømt straf m.v. efter de nævnte bestemmelser i straffeloven, ikke har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse i § 2 vedrører lovens ikrafttræden. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2020. Dette indebærer, at loven også vil finde anvendelse på sager efter forældreansvarsloven, som Familieretshuset og familieretten har under behandling ved lovens ikrafttræden, og som afgøres efter ikrafttrædelsestidspunktet.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse i § 3 vedrører lovens territoriale anvendelsesområde. Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning skal kunne sættes helt eller delvist i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Det fremgår af § 49 i forældreansvarsloven, at loven ved kongelig anordning kan sættes helt eller delvist i kraft for Grønland og Færøerne med de ændringer, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger. Det foreslås, at nærværende lov ikke kan sættes i kraft for Færøerne, da de færøske myndigheder den 29. juli 2018 overtog sagsområdet person-, familie- og arveret, herunder forældreansvarslovgivningen.

Forældreansvarsloven er ved kongelig anordning nr. 680 af 6. juni 2016 sat i kraft for Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I forældreansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 776 af 7. august 2019, foretages følgende ændring:

§ 4 a. Er en part idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for incest, jf. § 210 i straffeloven, en seksualforbrydelse, jf. 24. kapitel i straffeloven, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, jf. § 237 i straffeloven, grov vold, jf. §§ 245 og 246 i straffeloven, omskæring af kvinder, jf. § 245 a i straffeloven, eller menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven, kan der ikke, medmindre det er bedst for barnet, træffes afgørelse om følgende:

1) At parten har forældremyndigheden eller del i forældremyndigheden over barnet efter § 11, § 13, stk. 2, § 14, § 15, stk. 2 eller 3, eller §§ 15 a eller 26-28.

2) At barnet har bopæl hos parten efter § 17, stk. 1, eller § 26.

3) At barnet har samvær eller anden kontakt med parten efter §§ 20-21, 22, 29 eller 29 a.

Stk. 2. Familieretshuset kan, hvis der foreligger mistanke om, at en part er idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for kriminalitet omfattet af stk. 1, indhente oplysninger herom fra Det Centrale Kriminalregister.

1. I § 4 a, stk. 1, ændres »for incest, jf. § 210 i straffeloven, en seksualforbrydelse, jf. 24. kapitel i straffeloven, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, jf. § 237 i straffeloven, grov vold, jf. §§ 245 og 246 i straffeloven, omskæring af kvinder, jf. § 245 a i straffeloven, eller menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven« til: »for overtrædelse af straffelovens § 101 a, §§ 114-114 j, § 136, stk. 2, § 210, kapitel 24, dog undtagen § 228, og §§ 237, 245, 246, 245 a og § 262 a «.